

BALLERUP
KOMMUNE

DISTRIKT BALTORP

Pædagogisk læreplan

Udarbejdet 2020

Om den pædagogiske læreplan	2
1 Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	3
2 Hvem er vi?	4
3 Pædagogisk grundlag.....	5
3.1 Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg Læring og Børnefællesskaber	6
Barnesyn.....	6
Dannelse og børneperspektiv.....	6
Leg.....	7
Læring.....	8
Børnefællesskaber	9
3.2 Pædagogisk læringsmiljø	11
3.3 Samarbejde med forældre om børns læring.....	13
3.4 Børn i udsatte positioner	14
3.5 Sammenhæng til børnehaveklassen.....	15
3.6 Inddragelse af lokalsamfundet.....	16
3.7 Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	17
4 De seks læreplanstemaer	18
4.1 Alsidig personlig udvikling.....	18
4.2 Social udvikling.....	20
4.3 Kommunikation og sprog.....	22
4.4 Krop, sanser og bevægelse	24
4.5 Natur, udeliv og science.....	26
4.6 Kultur, æstetik og fællesskab	28
5 Evalueringskultur	30
5.1 Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan.....	32

Om den pædagogiske læreplan

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [*Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold*](#), 2018.

Publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan", danner rammen for hvordan vi har arbejdet med at beskrive Distrikt Baltorps pædagogiske læreplan.

Distrikt Baltorps pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt.

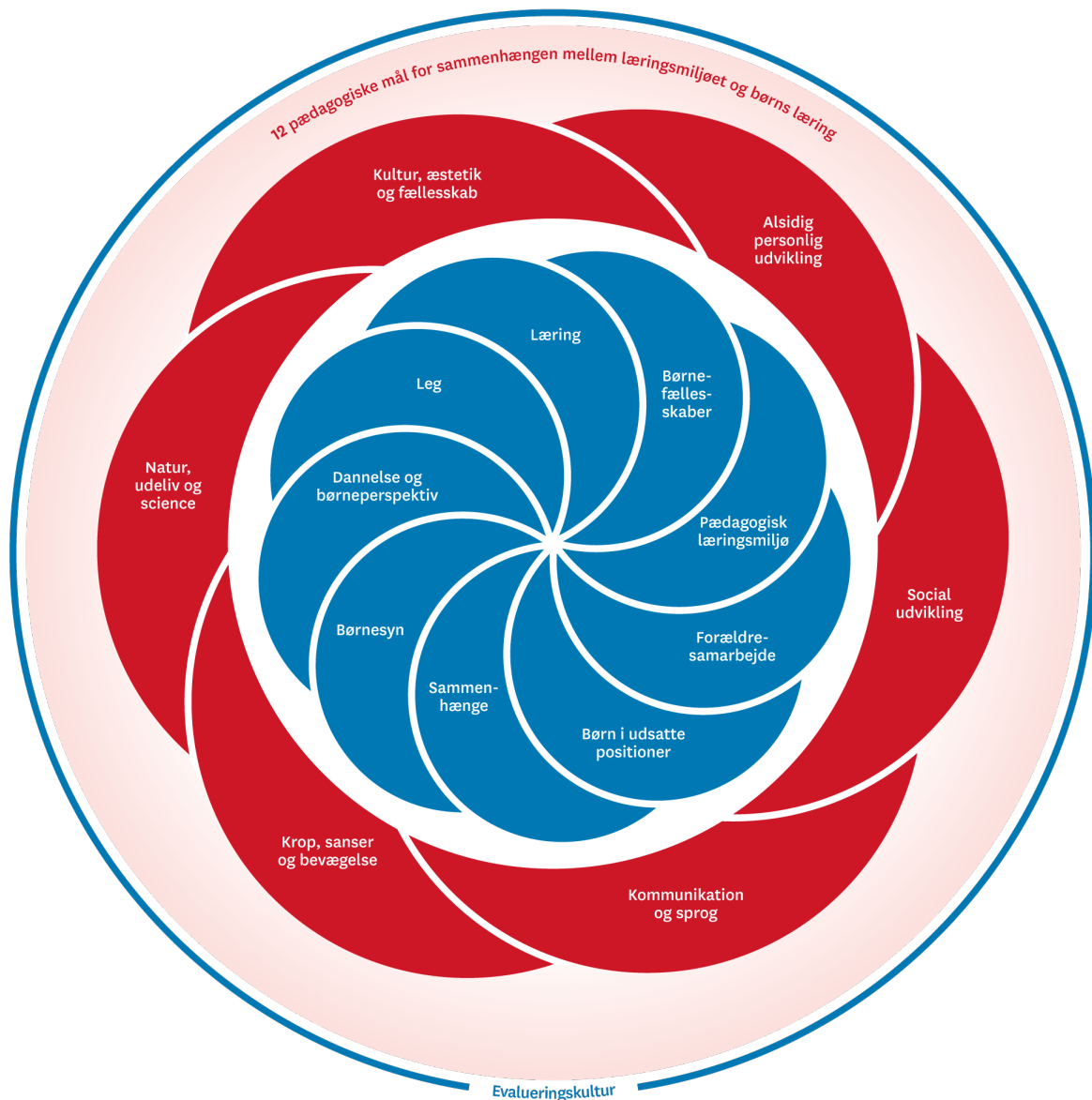
Vores konkrete læreplan giver os en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i vores dagtilbud i forhold til vores børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, beslutter vi hvordan vi konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan.

Vores læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som vi kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og vores pædagogiske praksis

.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse.

Hvem er vi?

I Distrikt Baltorp er beliggende 6 børnehuse.

Børnehuse er geografisk fordelt i Grantofte, Bispevangen samt Rugvænget / Kornvænget og på Grønnemarken.

Børnehuse repræsenterer en forskellighed i forhold til de fysiske rammer, både indendørs og udendørs. Det kan opleves ved, at nogle børnehuse er én samlet bygning, hvor andre består af 2 bygninger, som ikke er sammenbygget. Det kan ligeledes opleves på størrelsen af børnehuse, som er differentieret i forhold til, hvor mange 0-2-årige og 3-5-årige børn, der er plads til i det enkelte børnehus.

Børnehuse i distriktet har tilrettelagt og indrettet sig i en pædagogisk praksis med udgangspunkt i en aldersopdeling i 0-2-årige og 3-5-årige.

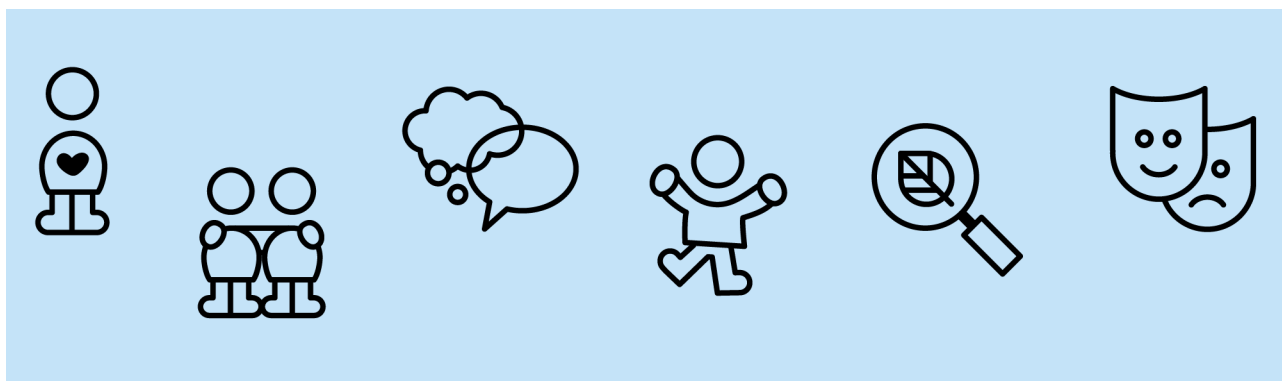
Det overordnet ledelsesmæssige ansvar for distriktet varetages af distriktslederen. Den pædagogiske ledelse, den daglige ledelse af personalet og forældresamarbejdet varetages af pædagogiske ledere, som er tæt på børn, forældre og personaler.

Børnehuse repræsenterer en faggruppe bestående af pædagoger, pædagogiske assistenter, pædagogmedhjælpere og pædagogstuderende. Derfor er der ansat køkkenpersonalen, idet samtlige børnehuse tilbyder frokost til alle børn. Frokostordningen er for vuggestuebørns vedkommende egenproduceret mad og for børnehavens vedkommende en cateringordning.

I Distrikt Baltorp har vi stor opmærksomhed på kvaliteten i de læringsmiljøer som vi tilbyder børnene. Vi arbejder derfor hele tiden på at skabe og indrette inspirerende læringsmiljøer, både udendørs og indendørs, til glæde for vores børn.

Vi har en grundlæggende forståelse af, at det pædagogiske personale er betydningsfuldt og udgør læringsmiljøerne. Det betyder, at relationsarbejdet tager udgangspunkt i den gode adfærd og den tætte tilknytning, som er en vigtig forudsætning for barnets trivsel og deltagelse i fællesskaberne. Det er vigtigt for os, at vores børn og familier oplever sig velkomne, og at børnehuset fremstår som et indbydende og mangfoldigt børnehus.

Et indbydende og mangfoldigt børnehus skal forstås som stedet, hvor børn og forældre oplever, at der er trygt og rart med en god atmosfære, og hvor læringsmiljøerne fremstår som udviklende og understøttende for barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

De centrale elementer er:

- Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.

1.1 Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg Læring og Børnefællesskaber

Barnesyn

Lovgivningen siger, at det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

Barnesynet tager sit udgangspunkt i, at det at være barn har værdi i sig selv. Børn er unikke og dermed forskellige og børn udvikler sig i forskelligt tempo. De professionelle grundlæggende forståelse for barnet og måden at møde barnet på, får afgørende betydning for barnets dannelse, personlige og sociale udvikling.

I det pædagogiske arbejde er det værdifuldt, at de professionelle inddrager børneperspektivet sådan at barnet oplever sig set, hørt og forstået.

Barnesynet er fundamentalt og skal derfor være tilstedeværende i de aktiviteter og indsatser, som de professionelle igangsætter for og med børn.

Barnesynet er et bærende element i den måde, vi er sammen med hinanden på, og den måde, de professionelle organiserer og tilrettelægger den pædagogiske dagligdag.

Dette stiller forventninger og krav til de professionelle position i forhold til barnet, hvor vi eksempelvis skal have fokus på:

- At de professionelle adfærd og kommunikation bygger på en systemisk viden og forståelse
- At uagtet hvordan barnet er i sin adfærd og sine udtryk, har barnet ret til at blive mødt på en respektfuld og anerkendende måde
- At de professionelle forstår og reaktion på barnets adfærd og kommunikation skal understøtte, at barnet ikke oplever sig forkert
- At give børnene mulighed for at være medskabere og opleve sig betydningsfulde, i små fællesskaber såvel som store fællesskaber
- At de professionelle kan organisere og strukturere, sådan at læringsmiljøerne understøtter både det enkelte barn og den samlede børnegruppes behov
- At de fysiske rammer og indretning i høj grad medvirker til at skabe det gode læringsmiljø.

Dannelse og børneperspektiv

Lovgivningen siger, at børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe.

Definition af dannelse og børneperspektiv

- Pædagogisk betragtning af barnet – at støtte dem i det, man vurderer, at de har brug for at lære
- Der indtages en position af nysgerrighed og åbenhed for at opdage, hvordan verden opleves gennem børns/ det enkelte barns øjne som menneske
- Børnene skal opleve omsorg, positive forventninger og tillid fra voksne. De skal opleve sig set, hørt og forstået, og at de har en stemme ind i fællesskaberne og derved oplever demokrati.

Forståelser af begrebet dannelse

- Børnene skal opleve at have indflydelse, uanset baggrund, køn, alder og kultur.
- Børnene skal høres og tages alvorligt
- Børnene skal opleve at være en del af et fællesskab, hvor de oplever at deres initiativer, input og deltagelse har betydning for fællesskabet
- Børnene er aktive medskabere af egen læring og udvikling
- Erfaringsdannelse sker i samspil med andre mennesker. Dermed bliver læringsmiljøet og samspillet i de sociale relationer afgørende for udviklingen.

Læringspunkter

Vuggestuen

De professionelle tager ansvar for at skabe rammer, hvor alle børn bliver forstået i sine intentioner, bliver hørt, involveret og får mulighed for at bidrage til fællesskabet. Det forudsætter kendskab til barnet, samarbejde med forældre, empati, nærvær med børnene og en forståelse for, at alle hverdagssituationer er vigtige læringsmiljøer.

Børnehaven

De professionelle tager kvalificeret ansvar for at skabe rammer, så børn har mulighed og lyst til at bidrage og deltage i det nære og store fællesskab, med de forudsætninger det enkelte barn kommer med.

De professionelle forholder sig nysgerrige, inkluderende og åbne i mødet med børnene for at sikre en kontinuerlig ydmyghed og medmenneskelighed.

De professionelle tager kvalificeret ansvar for at "gå bagved, ved siden af eller foran".

Børn skal føle sig værdifulde i fællesskabet

Retningsgivende refleksioner og eksempler

At vide hvornår og om man indtager børneperspektivet (benytte sig af konkrete pædagogiske værktøjer for at sikre børneperspektivet).

At de voksne er bevidste om, at dannelse ikke handler om at sidde stille og spise pænt, men mere barnets følelse og evne til at tilhøre, deltage og blive mødt i fællesskabet og være værdifuld med spiller.

Leg

Lovgivningen siger, at legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn.

Definition af leg

- Legen handler om bestemte aktiviteter eller bestemte legeformer
- Det legende handler om en måde at være i verden på
- Legen er afhængig af de fysiske rammer og betingelser, genstande, type og formål
- Barnets og de professionelle færdigheder, interesser og niveau.

Læringspunkter

Vuggestue

Tage kvalificeret ansvar for deltagelse i børns leg og læring, varieret og dynamisk.

Børnehave

De professionelle tager ansvar for, at udvikle en bevidst og dynamisk samarbejdskultur, hvor aktiv deltagelse af de professionelle er mulig sammen med børnene.

Retningsgivende refleksioner og eksempler

Bevidsthed om fagligheden. Den professionelle forståelse for barnets behov og hvad legen skal understøtte.

Det at den professionelle tør lege på barnets præmisser. Den professionelle position og deltagelse i legen er afgørende for barnets deltagelse og udbytte.

Den professionelle engagement, ansvar og aktiv deltagelse er afgørende for legen.

Det kræver en fleksibel samarbejdskultur mellem kollegaer at kunne gå med lege, der spontant opstår i børnegruppen.

En bevidsthed om de voksnes adfærd og handlinger, da børnene spejler sig i de voksne.

En opmærksomhed på "børnetid og lege" uden afbrydelser og forstyrrelser fra udefrakommende.

At være bevidst om at "barneperspektivet" indeholder barnets eget perspektiv såvel som den professionelle vurdering/ tolkning i forhold til, hvad barnet har behov for.

Læring

Lovgivningen siger at læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse.

Definition af læring

- Det at lære sig selv de kundskaber og færdigheder, man har brug for, i det man tager aktivt del i læreprocessen. Læring knytter sig altså til, hvordan barnet bedst lærer personligt og socialt samt hvordan børnene er aktive og en del af læringsprocessen
- Læring skal forstås bredt, som en dynamisk tilblivelse gennem hele livet
- Læring sker hele dagen og i alle de sammenhænge, som børnene bevæger sig i. Det kan f.eks. være gennem leg, relationer og planlagte aktiviteter.

Leg og læring hænger sammen

- Børnene udvikler sig gennem aktiviteter og lege, planlagt af de professionelle, med udgangspunkt i børnenes behov og ønsker.
- Når børn leger, lærer de gennem kommunikation, udveksling og social interaktion
- Den mere aktive pædagogik udgør sammen med lege- og rutinepræget pædagogik et grundelement i den pædagogiske praksis og derved børnenes læring. Den skal planlægges ud fra kendskabet til børnene og skal introducere dem til verden. De skal udfordres til at undersøge og udtrykke sig. Den nye viden bliver en del af deres handleberedskab og styrker deres tro på egne evner

- Legen er vigtig for børnenes trivsel og læring. Alle børn har brug for at være en del af fællesskaber, som de selv initierer, som er en del af deres liv, og som kan hjælpe dem med at undersøge sig selv og den verden, de er en del af
- Det er afgørende for legens kvalitet, at de professionelle er bevidste om at skabe de optimale rammer for legens kvalitet ved at understøtte børnenes leg. De professionelle skal kunne skabe betingelser og relationer, som gør det muligt for alle børnene at være en del af børne- og legefællesskabet
- Hverdagsbegivenhederne som eksempelvis spisning og garderobesituation er også vigtige for børnenes trivsel, læring og dannelse, idet børnene er medvirkende til at skabe det gode læringsmiljø.

Retningsgivende refleksioner og eksempler

For at børnene kan indgå i et udviklende læringsmiljø, mener vi, at det er af stor betydning, at det enkelte barn er i trivsel. På samme måde er det også vigtigt at det enkelte barn kan overskue, hvad dagen måtte bringe.

Vi er bevidste om, at de professionelle tager ansvar og er ansvarlige for at designe læringsmiljøet på en måde, så det er overskueligt og samtidigt udviklende for alle børn. Et læringsmiljø er et miljø med tydelige rammer, hvor alle børn har en plads i børnefællesskabet, og hvor der er plads til at være sin egen "opdagelsesrejsende".

Hverdagsbegivenheder har et særligt potentiale. De indeholder nemlig mange gentagelser, hvor det er oplagt at øve sig. Man kan øve sig i at tage sin flyverdragt på, man kan øve sig i at hælde mælk op osv. Her er det igen vigtigt, at det pædagogiske personale skaber en overskuelighed for børnene, da en forvirrende hverdag ikke skaber optimale læringsforhold for børnene.

Det er bl.a. i rutinesituationerne, at der er mulighed for også at skabe børnefællesskaber, der kommer alle børn til gode. Her er der nemlig ofte opgaver til alle. Nogle kan feje, når vi rydder op efter maden, én kan holde fejebakken.

Når vi planlægger vores dag, tænker vi derfor både på de planlagte aktiviteter, leg og rutinepædagogik. Når vi planlægger, er det vigtigt, at der er et læringsmiljø, hvor det er fint at begå fejl, at prøve sig frem og slippe fantasien løs.

Børnefællesskaber

Lovgivningen siger, at al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelt barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Definition af børnefællesskaber

- Fællesskabsbegrebet henviser til, at flere personer er fælles om noget bestemt. Fællesskaber kan antage mange forskellige former, i vores forståelse er det en samling børn som bindes sammen af noget de har til fælles, noget de deler med hinanden
- At fællesskabet giver alle børn og unge mulighed for at bidrage og deltage, give deltagelsesmuligheder. Forældrene har et medansvar, som betyder, at forældrene indgår i at skabe et velfungerende børnefællesskab præget af anerkendelse af alle familier uanset forudsætninger

- I dagtilbuddet sker leg, dannelse og læring i disse børnefællesskaber, som rammesættes af de professionelle.

Læringspunkter

Børnene skal lære at deres deltagelse i fællesskaber har betydning.

- Når børnene er opdelt i små / mindre grupper med engagerede og guidende voksne
- Når børnene får medansvar gennem hele dagligdagen.

Der er plads til mig, jeg kan være mig selv.

- Skabe en mangfoldig kultur i institutionen, og have fokus på hvert enkelt barn
- Være imødekommende og åben
- Bringe barnet i fokus på en positiv måde
- Lære børnene at respektere hinandens forskellighed
- Der er plads til mig og mine udfordringer.

Retningsgivende refleksioner og eksempler

At de professionelle har en bevidsthed om, at alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.

Det kan kræve en ugeplan med faste aktivitetsplaner, men med plads til spontanitet.

At de professionelle skal have mulighed for at kunne følge barnets spor.

Der skal være tid til at kunne forberede og planlægge.

Der skal være rum / plads i huset til at gå fra med mindre grupper.

Fleksibel samarbejdskultur i det enkelte dagtilbud og på tværs af dagtilbud.

At have en opmærksomhed på, at strukturen kan brydes for at give plads til spontanitet.

Vigtigt at få plads til at kunne udfolde sig, lege og være sig selv.

Hvordan kan vi gennem tegn i praksis se, at vi arbejder med læringspunkterne

At vi bringer barnets positive sider i fokus over for de andre børn/voksne. Barnet får en succes oplevelse, smiler, griner udstråler glæde ved deltagelse.

1.2 Pædagogisk læringsmiljø

De professionelle skaber gennem hele dagen strukturerede læringsmiljøer, som er målrettede og alderssvarende.

Vi har fokus på at skabe struktur for både børn og voksne samt at have øje for de fysiske rammer i børnehuse.

Leg er bærende og har høj prioritet og danner basis for læring, relationer og udvikling. Der er vigtig læring i de lege, som børnene selv initierer, og de voksne er meget bevidste om, at give de bedste muligheder for disse.

Læring opstår

- via tid, ro, nærvær og omsorg
- via gentagelser
- når man øver sig
- når børn spejler sig i andre børn og voksne
- når man ser børnenes intentioner
- når man følger barnets spor – nysgerrighed og interesser.

I arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer har vi fokus på børnenes deltagelsesmuligheder ved at inddrage hensynet til børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Det gør vi i planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt de daglige rutiner.

Vi arbejder målrettet med tydelig og genkendelig struktur i løbet af dagen, hvor en veksling mellem spontane og planlagte aktiviteter er til stede.

Vi har fokus på hvordan praksis kan rammesættes, organiseres og tilrettelægges i alle dagens perioder og aktiviteter, så børnene får de bedste forudsætninger for at lære og udvikle sig.

Det betyder at personalet

- planlægger at børnene er i små grupper
- er opmærksomme på de fysiske rammer både inde og ude
- igangsætter, inspirerer og er deltagende
- de voksne er velforberedte og skaber ro og trivsel
- har en tydelig opgavefordeling
- er fleksible.

De voksne er bevidste om at understøtte børns læring ved

- at være "bagved" og hjælpe til
- at være "ved siden af" og vejlede, følge og opmuntre
- at være "foran" og støtte og vejlede til det næste, med viden om hvordan næste udviklingsmulighed kan mødes
- at være tæt på børnene, så de voksne kan guide og vejlede børnene.

Når vi arbejder i mindre grupper, mener vi, at små grupper giver den bedste mulighed for at planlægge målrettede pædagogiske aktiviteter for det enkelte barn.

Det giver også en tættere og mere direkte interaktion mellem børn og voksne, hvilket fremmer børns læring. Dette skal ikke forstås sådan, at vi ikke arbejder med større grupper ind i mellem. Generelt er det væsentligt, at der altid reflekteres over, hvornår og hvordan børnene opdeles og med hvilke formål.

Det betyder at personalet har øje for

- gruppesammensætningen
- hvad der rører sig i børnegruppen
- at kende børnene og deres behov og handle derefter
- legezoner/tydeliggørelse
- pædagogiske overvejelser over hvilket legetøj de tilbydes
- at se muligheder frem for begrænsninger
- at samarbejde på tværs af stuer og grupper.

Refleksion over det pædagogiske arbejde har stor betydning i forhold til det pædagogiske læringsmiljø.

MILLE

1.3 Samarbejde med forældre om børns læring

Definition af samarbejde med forældrene om børns læring

- Dagtilbuddet er forpligtet til at samarbejde med forældrene omkring barnets og børnegruppens udvikling, trivsel og læring.
- Forældresamarbejdet skal bygge på et trygt og tillidsfuldt samarbejde. Vi skal sammen med forældrene afstemme gensidige forventninger til hinanden både individuelt og til det mere generelle forældresamarbejde.
- Vi skal rammesætte forældresamarbejdet, så det bliver differentieret, og forældrene bliver mødt ud fra både deres ønsker, ressourcer og behov.
- Vi er åbne og ærlige i vores samarbejde, og forældrene skal opleve, at de er inddraget omkring deres barn.
- Vi skal sikre, forældreinddragelse i forhold til fx husråd, bestyrelse eller den generelle forældregruppe.
- Forældresamarbejdet skal finde sted i form af fx forældremøder, forældresamtaler, hente/bringe situationen, sociale arrangementer m.m. Vi skal gennem de forskellige fora sætte børns læring på dagsorden.

Læringspunkter

- Vi har en fælles opmærksomhed på forældresamarbejde i distriktet, og hvordan vi i de forskellige børnehuse samarbejder med forældrene om børns læring.
- Vi arbejder med tidlig og forbyggende indsats. Vi er forpligtet til at inddrage relevante tværfaglige samarbejdspartnere, når der er behov for det.

Retningsgivende refleksioner og eksempler

- *Det er afgørende, at vi skaber de bedste forudsætninger for, at der er plads til mangfoldighed og en tryk relation til de professionelle.*
- *Vi er i dialog med forældrene om barnets læring i familien. Vi vejleder forældrene, så de kan bidrage positivt til barnets udvikling i hjemmet.*
- *Forældresamarbejdet bygger på et fælles ansvar for barnets læring og trivsel. Det betyder, at vi gennem samarbejdet sikrer, at vi arbejder fælles omkring barnet både i dagtilbuddet og i hjemmet*
- *Forældrene kan have tillid til, at når vi deler viden, information, referater m.m. omkring deres barn, så vil det altid ske med samtykke*
- *Forældresamarbejdet skal ske med udgangspunkt i pjecen "Forældre som samarbejdspartnere".*

Hvordan kan vi gennem tegn i praksis se, at vi arbejder med forældrene om børns læring.

- Vi ser og oplever, at børnene er i trivsel og udvikler sig
- Vi oplever at have en god kontakt og et positivt samarbejde med forældrene
- Vi oplever, at forældrene er deltagende og bakker op omkring forældremøder, arrangementer m.m.

1.4 Børn i udsatte positioner

Definition af arbejdet med børn og børn i udsatte positioner

- Børn med en svag socioøkonomisk baggrund
- Børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse
- Børn i risiko for at stå uden for fællesskabet
- Alle børn kan komme i en udsat position.

Læringspunkter

- Dagtilbuddet repræsenterer en hverdag, som bygger på en tydelig struktur, planlægning og organisering. De professionelle er forberedte og kan gå foran, og børnene vil blive mødt og opleve en genkendelig hverdag, hvor de kan have forventninger til deres dagtilbud.
- Børnene bliver forberedt i en rutinepræget hverdag, hvor stilladsering omkring barnet får afgørende betydning for deres læring, trivsel og udvikling.
- De professionelle er forpligtet til at være i dialog med forældrene, når der er en bekymring omkring deres barn. Vi bliver nysgerrige sammen og afstemmer, hvordan det er muligt, at skabe fælles forudsætninger for barnets trivsel og udvikling.
- Dagtilbuddet forpligter sig i forhold til at "at se på sig selv" Det betyder, at vi indhenter hjælp hos tværfaglige samarbejdspartnere, så vi får identificeret vores læringsmiljøer, børnefællesskaber og voksenlæring i forhold til generel udvikling og særlige indsatser i forhold til vores børn i udsatte positioner.

Retningsgivende refleksioner og eksempler

- *At have en opmærksomhed på, at læringsmiljøerne kan være med til at skabe, at børn kommer i udsatte positioner. Hvis der er udfordringer i læringsmiljøerne, fx ved uro og mange konflikter, så vil det være umuligt at identificere, hvad der er på spil for det enkelte barns trivsel og udvikling.*
- *At sikre en tæt og tillidsfuld relation til forældrene i forhold til samarbejdet omkring barnet og familien.*
- *At arbejde i små børnegrupper med overvejelser omkring børnesammensætning ift. ressourcer og kompetencer. De professionelle kan hermed fremhæve de udsatte børns kompetencer, således at børn i udsatte positioner kan få adgang til leg med andre børn – vi kan få skabt positive narrativer. Alle børn skal opleve at kunne mestre noget.*
- *Handlekonferencer i samarbejde med PPR hver tredje uge, hvor de professionelle fremlægger refleksioner og observationer, hvis de har et barn / gruppe af børn i udsat position, som de ønsker sparring omkring.*
- *Vi tager ansvar for en åben og ærlig dialog med forældrene, hvor de professionelle siger en bekymring højt. Tværfaglige netværksmøder med et udviklingsperspektiv for både de professionelle, barn og forældre. Vi arbejder ud fra handleplaner som løbende følges op og evalueres.*
- *Det pædagogiske læringsmiljø baseres på et samspil mellem personalets uddannelse og kompetencer, børnegruppens størrelse, fysiske rammer, æstetisk udformning mv. Praxis rammesættes, organiseres og tilrettelægges, så børnene får de bedste betingelser for at lære at udvikle sig.*
- *Særligt betydningsfuldt er interaktionen mellem børn og voksne. Særlig voksenkompetence er faglighed ift. Inklusion og metallisering (at kunne se sig selv udefra og kunne sætte sig selv i barnets sted og forældrenes sted, - stadig med den professionelle tilgang).*

1.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

Definition af pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen.

Der er etableret lokale storbørnegrupper i distriktets børnehuse. Her arbejdes der med deltagelse både i det store fællesskab såvel som det lille fællesskab. Der arbejdes lokalt i forhold til rammen og organiseringen af denne gruppe i de enkelte børnehuse. Vi arbejder ud fra en politikken "Fælles om en god skolestart". Det pædagogiske arbejde bygger på tre principper; Tryghed, gå-på-mod og inddragelse med udgangspunkt i barnets perspektiv. Der skabes genkendelighed for barnet i aktiviteter, lege eller historier, som barnet kender fra sit børnehus. At barnet inden BFO-start får kendskab til BFOens fysiske rammer. Vi inddrager børnene igennem børneinterviews. Den pædagogiske ramme omkring skoleparathed, tager udgangspunkt i 3 perspektiver; Barnets, de professionelle og forældrenes perspektiv.

Læringspunkter

Børnehave

- Vi inddrager børnene på nye måder, så de kan bidrage og påvirke deres kommende skolestart.
- Børn fortæller børn. 0.-klasesbørn fortæller kommende skolebørn om hverdagen i skolen.
- De professionelle kommer på besøg og i praktik i hinandens læringsmiljøer.

Retningsgivende refleksioner og eksempler

- *Hvordan skaber vi en tryk overgang for de børn der skal i skole uden for distriktet.*
- *Inddrager forældrene tidligt i overgangen og afholder fælles forældreorientering i børnehusene, med BFO og skole.*
- *Alle børn overleveres mundtligt og skriftligt i et samarbejde med forældrene.*
- *Der afholdes udvidet overleveringer for børn i udsatte positioner.*
- *Får en viden om hvad skolens forældrevaluering viser i forhold til sammenhængen mellem dagtilbud, BFO og skole.*

Hvordan kan vi gennem tegn i praksis se at vi arbejder med sammenhænge

- Vi har en fælles brobygningsgruppe i distriktet, hvor en pædagog fra hver storebørns gruppe er repræsenteret samt to pæd. ledere.
- Alle børnehusene arbejder med fælles lege og sanglege for de kommende skolebørn
- De pædagogiske medarbejdere fra børnehusene, BFOen og skole mødes til to fælles aktivitetsdage med alle kommende skole børn i distriktet
- Børnehusene besøger BFOen med deres kommende skolebørn
- Vi har en brobygningsgruppe, hvor børnehusene, BFO og skole er repræsenteret.

1.6 Inddragelse af lokalsamfundet

Børnehusene i Distrikt Baltorp benytter sig af nærmiljøets mange tilbud.

Lokalsamfundet er et læringsrum, hvor børn kan blive præsenteret for oplevelser og i høj grad gøre brug af deres sanser og nysgerrighed. Derudover giver det vores børn en viden og en forståelse for den by, som de bor i.

Legepladser

Vi bruger de mange lokale legepladser som supplement til vores egne legepladser. Børnene får derved en bred variation af motoriske aktiviteter, som er med til at støtte deres motoriske udvikling.

Nærmiljøet

Vi tager på ture ud i naturen omkring vores børnehuse, hvor vi går på opdagelse og undersøger dyr, planter og træer. Vi går på tur og giver børnene mulighed for at se, hvor hinanden bor.

Søer og moser

Vi besøger søer og moser, hvor vi fisker med fiskenet og undersøger dyr fra vandet.

Skoven

Vi besøger skoven hele året. Vi leger, samler skovting og er på opdagelse. Vi ser på dyr, planter og træer.

Tog og busser

Vi kører med tog og bus. Vi går tur til den store bro og kigger på toget.

Biblioteket

Vi går på biblioteket og leger og låner bøger.

Vi benytter os af bibliotekets forskellige tilrettelagte tilbud for børn i kommunen.

Kirken

Vi samarbejder med kirken som fx tilrettelægger julegudstjeneste/krybbespil tilpasset børnenes aldersgruppe.

Biografen

Vi går i biografen og ser små børnefilm.

Baltoppen

Vi oplever kulturelle tilbud som fx teater.

Plejehjemmet

Vi samarbejder med plejehjemmet. Vi går fx Lucia til jul.

Pederstrup

Vi besøger Pederstrup, hvor vi kigger og klapper dyr. Vi oplever naturen, og børn får en viden om både naturen og dyrene.

1.7 Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Vi arbejder aktivt med at det fysiske, psykiske og det æstetiske børnemiljø er en vigtig og naturlig del af vores pædagogiske arbejde. Det vil sige, at vores læringsmiljøer skal ses i et børneperspektiv, eller, sagt med andre ord, hvordan ser læringsmiljøerne ud, set gennem barnets øjne.

I forhold til det fysiske børnemiljø arbejder vi med at have fokus på at have et fornuftigt støjniveau. Det gør vi ud fra en erkendelse af, at børnene tilbringer mange timer i deres dagtilbud og de, ligesom alle os andre, bliver påvirket negativt af et for højt støjniveau. Her arbejder vi bl.a. med vores samværskultur. Når vi er inde, taler vi sammen i stedet for at råbe. Vi er bevidste om, at der er forskel på inde- og udelege adfærd. Vi arbejder med at skabe mindre læringsfællesskaber og benytter derfor de muligheder, der er tilstede i de enkelte dagtilbud. Det kan være ekstra rum/værksteder, gangarealer, udearealer m.m. Det skaber mulighed for at fordybe sig på en anden måde end i de store fællesskaber, nedbringer støjniveauet og giver bedre forudsætninger for nærvær med både børn og voksne. Det kan være indgangen til fællesskaberne for mange børn.

Vi arbejder med en bevidsthed om, at alle børn har en ret til at være en del af fællesskabet. Vi arbejder med, at udformningen af både vores inde - og udendørsindretning er stimulerende og udfordrende. Indretningen af stuerne skal lægge op til, at børnene bliver nysgerrige og kan tage nogle valg, i forhold til hvad de vil lege med. Det at kunne fortage nogle selvstændige valg, enten alene eller sammen med sine venner, styrker børnenes autonomi og fantasi. Udformningen af legepladsen skal besidde en spændvidde, så den har udfordringer til at stimulere og udfordre børnene i forskellige aldre og med forskellige kompetencer.

Det psykiske børnemiljø har stor betydning for samspillet mellem børn/børn, børn/professionelle og mellem professionelle/professionelle. Det giver sig til udtryk i en kultur, hvor gensidig respekt og tolerance er de bærende elementer. Det har en altafgørende betydning, at vi som de professionelle har en respektfuld samværskultur, da det er på den platform, at børnene skal bygge deres. Det er gennem den indbyrdes respekt for hinanden og accept af menneskers forskellighed, vi skaber rammerne for, at man kan opleve sig som en vigtig del af fællesskabet. De professionelle tager ansvaret for at være gode rollemodeller.

Det æstetiske børnemiljø har fokus på børnenes forskellige kompetencer og læringsstile. Ud fra vores iagttagelser bestræber vi os på at indrette de forskellige stuer og fællesrum til æstetiske miljøer. Der vil være mulighed for hele tiden at tilpasse stuerne indretning og legetøj, alt afhængig af børnegruppen. Det betyder, at vi i nogle perioder har større fokus på kasser med bolde, som senere kan skiftes ud med Lego eller andet legetøj, der kan inspirere børnene alt efter, hvor de er stærkest, eller hvor vi gerne vil udfordre dem.

Vi ønsker, at børnene udvikler en nysgerrighed og lyst til at udforske verden omkring sig. Det betyder, at vi ønsker, at børnene får lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege, ytre sig, mv. Processen med at skabe gode rammer for lærings miljøet er et vedvarende arbejde, hvor vi ændrer rammerne i takt med, at vores børnegrupper udvikler og ændrer sig.

De seks læreplanstemaer

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer."

De seks læreplanstemaer er:

1. Alsidig personlig udvikling
2. Sociale kompetencer
3. Kommunikation og sprog
4. Krop, sanser og bevægelse
5. Natur, udeliv og science
6. Kultur, æstetik og fællesskab

1.8 Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn i mellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

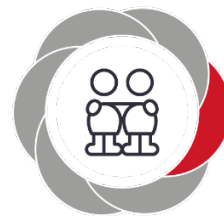
Vuggestue 0-2-årige og børnehave 3-5-årige

- Det har afgørende betydning for barnets personlige udvikling, hvordan det bliver mødt af de professionelle. De professionelle skal sikre og tage ansvar for, at barnet mødes med empati, forståelse samt respekt for barnets personlighed. De professionelles adfærd og tilgang bliver bærende for, at barnets personlige udvikling kan blomstre, og at barnet får en sund og tryk tilknytning til de professionelle.
- Det er vigtigt, at barnet får udviklet sin selvværdsfølelse i samspillet med andre børn og de professionelle. De professionelle skal møde barnet i forhold til barnets egen indre person, værdi og tilstedeværelse. – fx "Hvor er det dejligt, at du er kommet Marie" i stedet for at møde barnet på ydre omstændigheder hvor vi vurderer barnet, - fx "Sikke en flot kjole du har på".
- Det har stor betydning for barnets mestring af deltagelsesmuligheder, at de professionelle har viden og øje for barnets læringsstile. Barnet skal have mulighed for at øve sig i

deltagelseskompetence ved at balancere mellem iagttagende og mere initiativtagende positioner i de forskellige aktiviteter og relationer, det indgår i.

- De professionelle skal understøtte barnets egen motivation og nysgerrighed for læring. Det er vigtigt, at barnet har lyst til at indgå i betydningsfulde relationer med andre børn og voksne, og at de gennem samspil og aktiviteter får vækket deres engagement og lyst til læring.
- Det er vigtigt, at de professionelle er tålmodige og støttende i forhold til barnets behov for at udtrykke sig. De professionelle skal kunne acceptere og respektere barnets følelsesmæssige udtryk og være guidende og støttende i forhold til, at barnet lærer om sine egne følelser og hensigtsmæssige måder at regulere og udtrykke sig på.

1.9 Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vuggestue 0-2-årige

- Det er afgørende, at børnene mødes af professionelle, som evner at positionere sig og være insisterende i sin kontakt både verbalt og kropsligt, på en positiv og empatisk måde. Det betyder, at barnet udvikler sine sociale kompetencer gennem relationen til de professionelle.
- Barnet skal altid kunne regne med, at blive mødt af omsorgsfulde og nærværende professionelle i hverdagen, som kan imødekomme deres umiddelbare behov.
- Det har stor betydning for barnet at blive mødt med tilpassede krav og forventninger, så barnet får mulighed for at kunne deltage og lære at bidrage ind i det sociale fællesskab. Det betyder, at barnet oplever, at egne kompetencer kommer i spil, bliver værdsat og bliver oplevet og anerkendt af de andre børn og voksne i fællesskabet.
- Legen er grundlæggende for barnets udvikling af de sociale kompetencer. Barnets læring og erfaringsdannelse afhænger af samspillet og deltagelse af de professionelle. Barnet skal lære at lege og spejle sin læring gennem de læringsmiljøer, det tilbydes.
- Forældrene er en central samarbejdspartner i forhold til barnets læring og sociale udvikling. Det er afgørende for barnets udvikling, at der er et positivt samarbejde, der bygger på involvering og dialog. Det skal medvirke til gensidig forståelse af barnets perspektiv og sociale liv i dagtilbuddet og derved understøtte barnets læring, relationer og deltagelse i børnefællesskaber.

Børnehave 3-5-årige

- Det er afgørende, at børnene mødes af professionelle, som evner at positionere sig verbalt og kropsligt på en positiv og empatisk måde, så barnet kan udvikle sig socialt og indgå i de sociale fællesskaber.
- Barnet skal altid kunne regne med de professionelle. Når barnet møder et dilemma eller en konflikt skal den professionelle støtte og guide barnet. Det gør de professionelle ved at stå ved siden af, bagved eller foran sammen med barnet.
- Det har stor betydning for barnet at blive mødt med tilpassede krav og forventninger, så barnet får mulighed for at kunne deltage og bidrage ind i det sociale fællesskab. Det betyder, at barnet oplever, at egne kompetencer kommer i spil, bliver værdsat og bliver oplevet og anerkendt af de andre børn og voksne i fællesskabet.

- Legen er grundlæggende for barnets udvikling af de sociale kompetencer. Barnets læring og erfaringsdannelse afhænger af samspillet og deltagelse af de professionelle samt børnefællesskaberne. Barnet skal lære at lege og spejle sin læring gennem de læringsmiljøer, der tilbydes
- Forældrene er en central samarbejdspartner i forhold til barnets læring og sociale udvikling. Det er afgørende for barnets udvikling, at der er et positivt samarbejde der bygger på involvering og dialog. Det skal medvirke til gensidig forståelse af barnets perspektiv og sociale liv i dagtilbuddet og derved understøtte barnets læring, relationer og deltagelse i børnefællesskaber.

1.10 Kommunikation og sprog

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vuggestue 0-2-årige og børnehave 3-5-årige

- Det har afgørende betydning for barnets sproglige udvikling, hvordan det bliver mødt af de professionelle. De professionelle skal sikre og tage ansvar for, at barnet mødes i et indlevende, udtryksfuldt, nonverbalt og verbalt sprogligt samspil, som er afstemt med barnet. De professionelle skal gennem mødet med barnet vække barnets lyst og nysgerrighed til at anvende sproget og at deltage sprogligt i spillet med andre børn. Det betyder, at barnet får udviklet sin nonverbale og verbale kommunikation.
- De professionelle indlevende tilgang og nysgerrighed for barnets sproglige udvikling skaber tryghed, og vi ønsker, at barnet finder mod, lyst og motivation til at deltage. De professionelle sikrer og tager ansvar for at sætte ord på handlinger og genstande i hverdagen. Det betyder, at de tålmodigt og gentagne gange sætter ord på det, der sker i forbindelse med rutiner, aktiviteter, leg og hverdagen generelt. Det betyder, at barnet får udviklet sit ordforråd, sætningsopbygning og sætninger.
- Det er betydningsfuldt for barnets sproglige udvikling, at de professionelle er yderst opmærksomme på tid og tempo. Det er vigtigt, at de professionelle er tålmodige, giver mange gentagelser og giver sig tid til at lytte og vente på svar fra barnet.
- De professionelle skaber sjove og lærerige læringsmiljøer sammen med børnene. Det er betydningsfuldt for barnets sproglige udvikling at lære gennem leg. De professionelle sikrer og tager ansvar for sproglige tilrettelagte forløb, hvor der arbejdes systematisk med rytme, lyde, sang, rim m.m. De professionelle har en opmærksomhed på den førsproglige udvikling som grundlæggende for hele den sproglige udvikling.
- De professionelle arbejder og anvender forskellige metoder i det pædagogiske arbejde. Det er afgørende for barnets sproglige udvikling, at vi anvender forskellige læringsstile i vores arbejde med sprog. Dialogisk læsning imødekommer flere læringsstile. Den indeholder historie, konkrete og leg. Det betyder, at barnet øver sig i at lytte, kigge, røre og til sidst leger historien i et afgrænset læringsmiljø. Det er afgørende for barnets læring, at den professionelle er engageret, indlevende, sprogligt understøttende og gestikulerende i spillet med barnet.
- Det er vigtigt, at de professionelle er tålmodige og støttende i forhold til barnets behov for at udtrykke sig. De professionelle skal kunne acceptere og respektere barnets følelsesmæssige udtryk og være guidende og støttende i forhold til, at barnet lærer om sine egne følelser og hensigtsmæssige måder at regulere og udtrykke sig på.

- Det har stor betydning for barnets sproglige udvikling, at læringsmiljøet er spændende og indbydende. En god stemning i børnegruppen skaber lyst, nysgerrighed og inviterer til leg. De professionelle skal have en opmærksomhed på barnets interesser og skabe gode forudsætninger for barnets deltagelse. Det betyder, at de professionelle er deltagende, rammer legen ind og bliver sproglig oversættere, når barnet har behov for det. De professionelle fungerer som sproglige rollemodeller for barnet, og barnet guides og støttes til at indgå i fællesskaber med andre børn.

LYKKE

1.11 Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vuggestue 0-2-årige og børnehave 3-5-årige

- Det er vigtigt, at de professionelle har en opmærksomhed på, at børnene oplever fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal opleve glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse gennem sjove og udfordrende aktiviteter. Læringsmiljøerne skal være fleksible og understøttende så alle børn motiveres og har mulighed for deltagelse.
- Det har afgørende betydning, at de professionelle har en viden og en indsigt om krop, sanser og bevægelse. Det betyder, at lege og aktiviteter er tilpasset og differentieret den enkelte børnegruppes forudsætninger for deltagelse. Det er afgørende for barnet at kunne mestre de kropslige, sanselige og bevægelsesmæssige aktiviteter, som børnene tilbydes i læringsmiljøet.
- Krop og kropsidentitet. Vi støtter og stimulerer barnet til at udvikle egen kropsbevidsthed gennem pædagogiske bevægelseslege og motoriske aktiviteter inde og ude. Sanglege, hvor grovmotorikken og barnets tænkning om kroppen skal samarbejde. Grovmotorikken stimuleres gennem aktiviteter som at kravle, gyng, hoppe, rutsje, cykle m.m. Derudover bruger børnene deres krop i hverdagens praktiske gøremål som fx op/ ned af taburetter, kravle op på pusleborde, trip trap stole m.m. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at børnene har mulighed for at erfare verden med deres krop og gennem deres krop. Gennem kropslige erfaringer undersøges fx hvem er jeg, og hvad kan du – kan jeg mon også det? Således udvikles kropsidentiteten via kropslige erfaringer i sociale samspil.
- Sanser. Vestibulærsansen, taktilsansen og den kinæstetiske sans er de grundmotoriske sanser i barnets udvikling. Vestibulærsansen handler om at styrke og udvikle barnets balance og rumfornemmelse. Vi stimulerer denne sans ved fx at, gyng, dreje rundt, trille, lave kolbøtter m.m. Taktilsansen stimuleres ved at præsentere forskellige stimuli på barnets hud. Det gør vi med forskellige genstande, som barnet er i berøring med. Den kinæstetiske sans stimulerer vi ved, at give barnet rum og udfoldelsesmuligheder til at udforske styrke og afprøve sine kræfter. Fx boldkast, krybe, hoppe, bryde, trække m.m. De professionelle tilbyder pædagogiske aktiviteter, hvor børnene får stimuleret de øvrige sanser som lugtesansen, synssansen, smagssansen og høresansen.
- Bevægelse. Når barnet er i fællesskaber, hvor man arbejder med bevægelse, så udvikler barnet mestring af kropslige og sanselige indtryk og udtryk. Barnet styrker dermed sin evne til at aflæse og forstå andre børn og professionelles mimik og kropslige udtryk. Det er afgørende, at de professionelle har en viden og forståelse for, at møde barnet i både høj og lav arousal gennem forskellige aktiviteter. Det har afgørende betydning for barnets evne til over tid at styre

kropslige reaktioner og mulighed for regulering af egne impulser. Det har afgørende betydning for børnene, hvordan de professionelle skaber inkluderende fællesskaber, hvor børnene kan udforske verden og kroppens muligheder såvel alene som sammen med andre børn.

- Vi arbejder med viden om kroppen på mange måder. De professionelle skaber læringsmiljøer, hvor barnet får talt om følelser og mærkbare reaktioner fra kroppen. Det betyder, at vi sætter ord på, når vi er sultne / mætte, vi er trætte / har energi, når det er koldt / varmt m.m. Det har stor betydning for barnets oplevelse og forståelse for egen krop og reaktioner at få sat ord på og arbejdet med følelser og udtryk. De professionelle skaber rammerne for, at børnene kan udtrykke sig alsidigt og kreativt. Det kan være at tegne krop og følelser, spejle sig i hinanden, læse bøger, vi tegner os selv m.m.

1.12 Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vuggestue 0-2-årige

- Vi arbejder med en opmærksomhed på, at man med vuggestuebørnene både kan invitere naturen ind på stuen via emner eller specifikke dyr, og at man oplever naturen uden for, - fx legeplads eller naturen i nærområdet.
- Naturoplevelserne vil altid være tilpasset de lokale forhold, det enkelte dagtilbud har.
- De professionelle tilbyder børnene naturoplevelser i alt slags vejr.
- Vuggestue barnet inddrages fysisk i naturoplevelserne igennem sanseerfaringer. Fx at mærke sol, regn, blæst og sne på egen krop.
- Vuggestuebarnet bliver præsenteret for oplevelser, hvor de i høj grad gøre brug af deres sanser og nysgerrighed. Dette giver børnene muligheder for at afprøve ting i naturen og er en god motivation for at lære om naturen.
- Indendørs pædagogiske aktiviteter ville kunne tages med i udelivet. Fx hoppe/danse musik præsenteres på legepladsen, hvilket kan bidrage til at udvide børnenes deltagelsesmuligheder.
- De professionelle skaber rammerne i udelivet, hvor børnenes muligheder for at udvikle deres fantasi gennem leg opstår.
- Der arbejdes med fokus på at talforneemelse, størrelse og form. Det sker ved at tælle ting i hverdagene, samt have konkrete visuelle virkemidler i det fysiske læringsmiljø omkring barnet.

Børnehave 3-5-årige

- De professionelle udforsker naturen sammen med børnene. Man besøger naturen, finder naturmaterialer og arbejder kreativt og konstruktivt med disse.
- De professionelle præsenterer børnene for liv i naturen.
- Natur aktiviteterne og samspillet i naturen skal inddrage og omhandle sanse indtryk.
- Børnene møder genbrugsmateriale og bæredygtige handlinger i deres hverdag.
- Uderummet benyttes dagligt og skaber forskellige muligheder for børnenes forståelse af udelivets mangfoldighed.
- Barnets adgang til udelivet understøtter arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling, social udvikling, kommunikation og sprog, kropssanser og bevægelse, kultur, æstetik og fællesskab.
- De professionelle faciliterer læring om naturvidenskab igennem kreative processer.

- Læringsmiljøet skaber rammerne for, at der i det pædagogiske arbejde med børnene er muligheder for at eksperimentere.
- Med udgangspunkt i børnehave barnets forudsætninger, arbejdes der med lege og aktiviteter, hvor børnene bruger egne kroppe til læring og forståelse.

1.13 Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

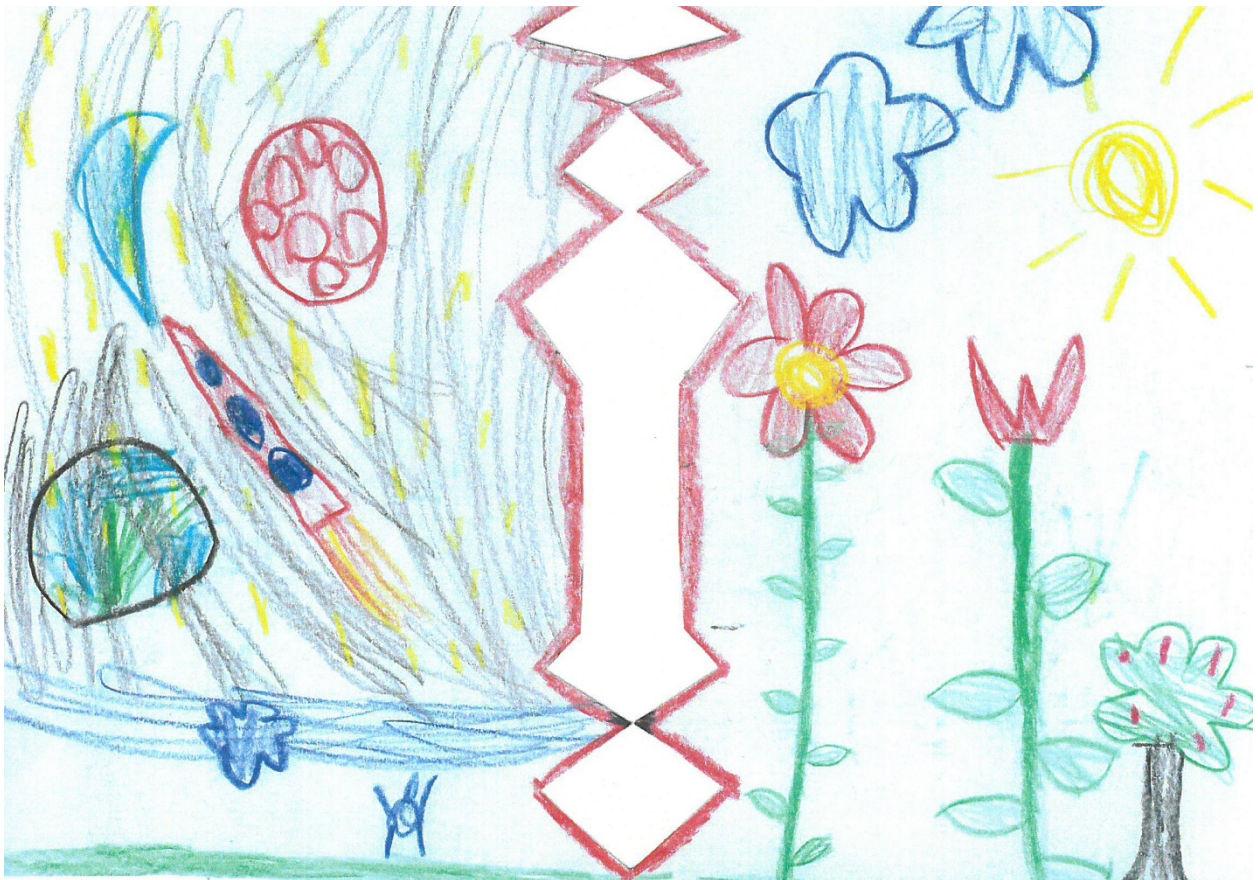
Vuggestue 0-2-årige

- De professionelle inddrager børnene i årets højtider via kreative processer fx ved fastelavns-, påske- og juleklip.
- Børnene møder et fysisk læringsmiljø, der er pyntet med egne producerede udtryk.
- Bestemte sange, musik og historier er med til at understøtte det pædagogiske arbejde med traditioner og højtider.
- I læringsmiljøet arbejdes pædagogisk med social opmærksomhed. Hvor man bl.a. respekterer hinanden og lærer at håndtere konflikter og vente på tur.
- De professionelle faciliterer en social kultur, hvori børnene får øje for hinandens forskelligheder.
- De professionelle benytter hverdagens rutiner til at styrke alle fællesskaber.
- De professionelle tilrettelægger et differentieret læringsmiljø, som bygger på en inkluderende tilgang, som sikrer alle børn deltagelsesmuligheder.

Børnehave 3-5-årige

- Igennem hverdagsrutinerne opstår læringsmiljøer, hvor børnene lærer at tage medansvar for fællesskabet.
- De professionelle tilbyder hverdagsaktiviteter, hvori børnene har mulighed for forskellige udtryksformer fx tegne, klippe, synge, danse m.m.
- De professionelle anvender børnelitteratur til at formidle forskelligheder og derigennem bidrage til dannelse af børnenes fællesskabsforståelse.
- Hver eneste dag bygger på, at vi er et fællesskab, og i det bliver børnene medansvarlige for, at alle har deltagelsesmuligheder. Fx lærer børnene at invitere flere til leg og at man godt kan dele legetøj.
- Vi tilbyder børnene forskellige kulturelle oplevelser fx museumsbesøg, teaterture, biblioteksture, kirkebesøg m.m.
- Vi anvender IT og medier i arbejdet med fællesskabet og til at søge informationer om det, børnene er optagede af.

- De professionelle tilrettelægger alderssvarende aktiviteter i arbejdet med kulturelle traditioner og årets højtider fx via kreative processer, hvor der tages højde for det enkelte barns nærmeste udviklingszone fx ved fastelavns-, påske- og juleklip.
- De professionelle faciliterer forskellige aktiviteter i forbindelse med højtider, hvori børnehavebørnene bliver aktive medspillere fx gennem sang, musik og historiefortælling.
- De professionelle tilbyder læringsmiljøer med en kultur, som understøtter børnenes muligheder for at:
 - udtrykke egne alsidige interesser.
 - anvende flere forskellige udtryksformer.

Evalueringskultur

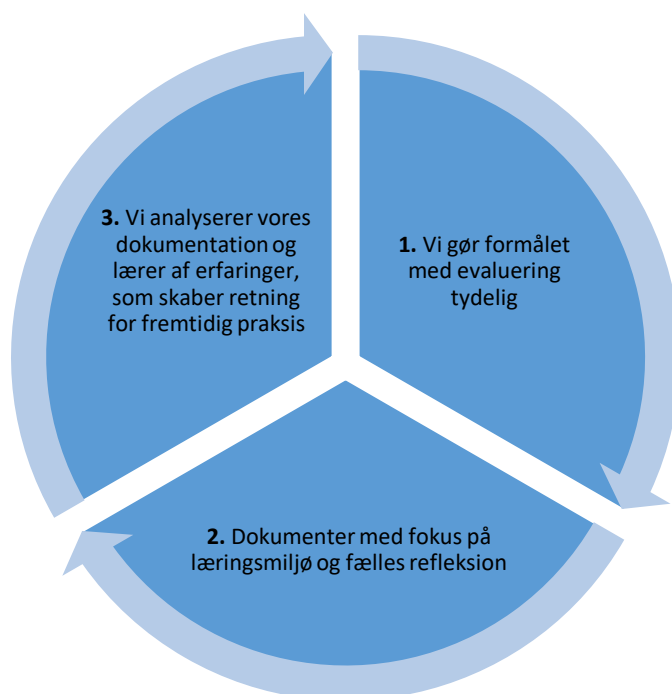

Vi arbejder på at udvikle en systematisk evalueringskultur. De enkelte dagtilbud har forskellige erfaringer med evaluering af hverdagens praksis, samt pædagogiske projekter. Fælles for vores dagtilbud er dog, at evalueringskulturen anses for en "læringskultur". Det betyder, at læring opstår ved løbende at reflektere og drøfte den praksis, der skabes af de professionelle. Vi arbejder på og vurderer sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring og udvikling.

De seks børnehuse i distriktet arbejder på forskellige måder med en løbende refleksion over praksis. Vores evalueringskultur bliver velfungerende, når den baserer sig på, at de professionelle og ledelsen fastholder praksis gennem pædagogisk dokumentation og systematisk refleksion over indsats. Vi tør undre os sammen og arbejder med at skabe tydelige formål med vores aktivitetstilbud.

Vi benytter personalemøder, stuemøder og afdelingsmøder til at forholde os til kerneopgaven. Vi bruger en fælles analysemodel, som hedder **BAL**. "Ballerups analyse af læringsmiljø". Denne skaber og muliggør refleksion over problematikker og skaber mål og tiltag ud fra de professionelles egne observationer, undring, tanker og refleksioner. De pædagogiske analyser i de enkelte børnehuse baserer sig på de lokale kontekster, der er i spil for det enkelte hus. Evalueringsperspektivet i disse analytiske samtaler tager udgangspunkt i, at vi lærer af vores tiltag i praksis. Vi arbejder med at blive klogere på, hvad vi kan gøre mere eller mindre af.

Vores børnehuse dokumenterer ugentligt, hvad der sker i hverdagene. Nogle huse benytter billeder, og andre beskriver hverdagen. Denne dokumentation giver alle anledning til at være nysgerrige og undersøgende på egen praksis.

Den nye styrkede læreplan siger, at vi skal indsamle data og evaluere ud fra data. Det betyder, at vi skal indhente data fra de 12 pædagogiske læringsmål. Data er med til at understøtte evalueringen. Det betyder, at hvis vi ikke indsamler data, er det ikke muligt at evaluere.

Data tager udgangspunkt i flere perspektiver. Vi arbejder både med de professionelle, forældre og børneperspektivet. Der er særligt fokus på børneperspektivet, hvilket stiller krav til at børnenes stemme skal inddrages. Evalueringen har også fokus på, hvad det pædagogiske læringsmiljø betyder for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Der skal være en opmærksomhed på, om der er noget der skal være anderledes i læringsmiljøet på baggrund af data.

Vi eksperimenterer med forskellige metoder til indsamling af data. Video, interview, observationer, børneinterview, aktionslæring, fortællinger, kvantitative undersøgelser m.m. Det vigtige er, at lederen tager ansvar for at afholde de datainformerende samtaler med medarbejderne for at understøtte dagtilbuddets udvikling og kvalitet.

1.14 Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

**BALLERUP
KOMMUNE**

Ballerup Kommune

Hold-an Vej 7

4477 2000

ballerup.dk

JANUAR 2021